

Prædiken til Skærtorsdag Joh. 13, 1-15

Det var torsdag i Efesus i Lilleasien i år 90 efter Kristus. De kristne i byen var sammen for at holde skærtorsdagsgudstjeneste, med skærtorsdagsnadver. Imellem sig havde de gamle Johannes, Herrens discipel, han, som selv havde fulgt Herren. Og da de skulle begynde nadvermåltidet, bad de ham fortælle, hvad der skete, dengang disciplene sidste gang spiste sammen med Jesus. I grunden vidste de godt, hvad Johannes ville sige, for det var allerede blevet fortalt så mange gange, at det næsten havde fået fast form. De sad og ventede på de kendte ord: Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog han ... o.s.v.

Men så fortalte Johannes noget helt andet. Alt det med ”nad-ver-indstiftelse”, alt det ophøjede sprang han over. Han sagde bare: Da de holdt måltid ... og så fortalte han den historie om, hvordan Jesus gik rundt og vaskede alle disciplenes fødder. Han fortalte den på det tidspunkt, hvor man altid plejede at fortælle om nadveren. Det slog de andre så stærkt, så da de nogle år senere samlede den gamle Johannes’ fortællinger til det, vi kender som Johannesevangeliet, så blev også dér fortællingen om fodvaskningen anbragt, hvor man i de andre evangelier har

beretningen om nadverindstiftelsen.

Selvfølgelig er der gæteri og fantasi i det, når jeg siger, det er gået sådan til; men uden gæteri og fantasi kan man ikke forstå noget, så lad os gå videre og prøve at se dem for os: Nogle af dem, der var tilstede den aften, har været kristne i mange år. Andre er nylig kommet med i kredsen. Alle ved de, at det fineste og mest ophøjede i kristendommen er nadveren; og hvilken nadver mere ophøjet end den, der fejres på selve mindedagen? De gamle er fortrolige med det ophøjede mysterium, de nye imødeser det med spændt forventning. Og oven i købet har man altså her i Efesus en af de tolv, der var med første gang, imellem sig. Det hele kan vanskeligt blive mere fint eller mere ophøjet.

Johannes sidder imellem dem og kan huske. Han kan huske, at måltidet dengang, det var – trods alt, hvad der siden fulgte, - bare et måltid. Det var højtideligt, javel, men det var ikke mystisk, der var ikke nogen ekstatiske stemning. Det var det sidste måltid i den lange kæde af måltider, som disciplene havde holdt med Jesus, og det gav det en egen karakter, men det var stadig et rigtigt måltid. Så be'r de ham fortælle om det, og pludselig kan han ikke holde ud at sige det sam-

me igen. Det drejer sig jo ikke om erindringer og om fortid. Bare at genfortælle det, gør det hele skævt. Det, de er sammen om i aften, bliver gjort til museum. Bagefter bliver man så nødt til at gå i gang med en hel masse hokus pokus for at få det gjort nutidigt alligevel og få det gjort vedkommende.

Så er det, han fortæller noget andet, noget, der ikke er højt eller dybt. Ikke noget, der skal *forklare* nadveren. Der er jo ikke noget at forklare. Det er bare et måltid. Hvad er der at forklare om et måltid? Så fortæller han om fodvaskningen.

Johannes står, som vi gør det, med en lang tradition bag sig. Han har 60 år, vi har 1900, men begge dele er lang tid. Nok til, at traditionen kan føles som en tung dyne i begge tilfælde. Det, Johannes gør, er at slå sig fri af traditionen; han fortæller ikke om det ophøjede, men om en detalje, der slet ikke er ophøjet.

Han fortæller om, hvordan de sad der den første skærtorsdags-aften. Disciplene var højstemte, som menighedskredsen var det i år 90 i Efesus, og som vi er det, når vi er i kirketøjet i Ryslinge ved påsketid. Hvad vil den ophøjede gøre i denne ophøjede stund? Han rejser sig, og de følger ham med øjnene. Så begynder han at vaske deres fødder, - og de bliver helt forvirrede. Skulle det være noget ophøjet? Det er jo det modsatte. De har anet hans herlighed, og de har vel denne skæbneaften ventet at få endnu mere herlighed at se. Men han gør det modsatte. Netop som de i deres hjerter er fast besluttede på at tjene ham i hans ophøjede guddommelighed, så giver han sig til at optræde som tjenestedreng for dem. Det virkede,

som hvis bruden til et bryllup pludselig byttede bryllupsstadsen ud med hverdagens arbejdstøj og gav sig til at vaske gulv.

Peter, den evindelige klumpedumpe i Johannes' fortællinger, han, som altid jokker i spinaten, siger nej. Det er virkelig ikke meningen. Han lader sin og de andres uforstand komme klart frem. Hvis det her er ment som en bebrejdelse, så er Peter den, der nok forstår en fin hentydning. Han skal nok vaske sine tæer selv.

Men han bliver afvist. Jesus siger til ham, at hvis han ikke får lov at vaske hans fødder, så har Peter ikke lod og del med ham. Så glimter det for Peter. Det er dér, hunden ligger begravet. Der er noget symbolsk i det, Jesus gør, noget magisk. Det er nok et fint ritual, en religiøs indvielse. Det er bare en raffineret forklædning, Jesus påtager sig, når han indvier sine i mysterierne. Og så kan Peter ikke få nok. Skal det være sådan, siger han med religiøst grødet stemme, så også hænder og hoved.

Arme Peter, han har ikke forstået det endnu, og han bliver afvist igen. Det er slet ikke noget højere, du kan blive indviet i. Det er ikke noget mysterium eller noget sakramente, eller hvad andet fint du kan finde på. Jeg viser jer bare, at jeg er jeres tjener, viser jer, at ophøjelsen, herligheden, alt det fine og alt det dyre, I sidder og venter på, det er til i tjenerskikkelse. Jeg er tjener. Det skal I også være.

Sådan fortalte Johannes den skærtorsdag i Efesus. Han kunne godt huske, dengang Jesus sagde: Det er mit legeme. Dengang var det ikke svært at forstå. Det betød bare, at det var i deres daglige virkelighed, brødet,

at hans virkelighed og hans herlighed skulle kendes. At de ikke skulle søge ham i noget oververdsligt fint og ophøjet, men skulle finde ham i deres almindelighed. Men hvis Johannes havde givet sig til at fortælle det den aften, så ville kredsen omkring ham i Efesus bare sidde med henførte ansigter. Derfor var det, at han fortalte noget andet, noget, der havde nadveren som baggrund. I stedet for at komme med en historisk redegørelse og med forklaringer fortalte han en historie, som var en prædiken. En prædiken om, at det at se hans herlighed ikke er noget, der hører hjemme i en afsondret religiøs verden, men hører hjemme i almindeligheden, hører hjemme i den almindelige virkelighed, Jesus havde fælles med sine disciple og med Efesuskredsen og med os. Ja, at hans ophøjelse og hans herlighed *er*, at han tjener.

Johannes forsøgte at få kredsen i Efesus til at forstå, at det inderste, det mest ophøjede i det, de var sammen om, det fandt de ikke i det, der forekom dem finest og mest åndeligt og ophøjet, nej, det trådte dem i møde i almindeligheden, i tjenerskikkelse. De skulle ikke søge at hæve sig op til en anden verden, men just i den almindelige verden, dagligdagen, er det "vi så hans herlighed". I grunden er det det samme, der fremgår af beretningen om måltidet, men det måltid var allerede på Johannes' tid blevet omgivet af så megen religiøs hellighed, at det næsten ikke kunne tale om dagligdag mere. Derfor valgte Johannes noget andet og begyndte bare med at sige: Da de holdt måltid ...

Bare vi kendte nogle gode historier, som vi kunne fortælle hinanden, som kunne gøre

dét klart, som det både var Jesus og Johannes om at gøre at få sagt: At Guds herlighed skinner for os i vores egen almindelige virkelighed og derigennem giver den virkelighed tilbage til os som Guds, sådan at vi ikke stikker af fra den og heller ikke gør os til herrer over den, men lærer at bruge den som Guds i tjeneste og kærlighed.

Niels Thomsen

privatpraktiserende teolog, (tidligere Ryslinge Frimenighed)

Salmer:

455, 652, 477, 368, 473, 522

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk